

KLAGANDE

Sociala områdesnämnden väster i Jönköpings kommun

MOTPART

██████████ ██████████

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Jönköpings dom den 12 april 2018 i mål nr 1496-18, se bilaga A

SAKEN

Korttidsvistelse enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten upphäver förvaltningsrättens dom och fastställer sociala områdesnämndens beslut den 5 mars 2018.

YRKANDEN M.M.

Sociala områdesnämnden väster i Jönköpings kommun yrkar att kammar-rätten upphäver förvaltningsrättens dom och fastställer nämndens beslut den 5 mars 2018.

██████████ motsätter sig ändring av förvaltningsrättens dom.

VAD PARTERNA ANFÖR

Sociala områdesnämnden

██████████ är 22 år och bor tillsammans med sin mamma. Hon arbetar heltid på ett lager, har en pojkvän som hon träffar någon gång i veckan samt går till Strågagården någon gång i veckan. Strågagården har en verksamhet som riktar sig till ungdomar med någon form av funktionsned-sättning i åldrarna 13-25 år. På Strågagården kan man träffa kompisar och göra olika aktiviteter tillsammans. Varje månad hittar de på saker utanför gården som bad, bowling, hajker, grillkvällar och gocart m.m. ██████████ ██████████ är även beviljad stödfamilj två dygn per fyra veckor och har tidigare för åren 2013-2017 beviljats korttidsvistelse i form av lägervistelse. Hon har även varit på semester tillsammans med sin mamma åren 2014 och 2016. ██████████ behov av miljöombyte, rekreation och personlig utveckling är tillgodosedda genom insatsen stödfamilj, hennes arbete, sociala liv, tidigare beviljade läger och semesterresor. Hon lever under goda levnadsvillkor.

Vad gäller ██████████ mammas behov av avlösning och avlastning i omvårdnadsarbetet ges avlastning under den tid då ██████████ vistas på sitt arbete, träffar sin pojkvän och går till Strågagården samt då hon är i stödfamiljen. Vidare framgår av utredningen att ██████████ är själv-

ständig och klarar det mesta själv i hemmet. Det framgår inte att mammans situation är sådan att hon behöver ytterligare avlastning.

████████████████████

Hon bor tillsammans med sin mamma. Hon har även en bror som bor i Stockholm och en mormor som bor i Jönköping. Hennes sociala umgänge består av hennes pojkvän som bor på ett serviceboende i Jönköping. De träffas cirka en gång i veckan. Hon går till Strågagården en till två gånger i månaden. Fritidsgården är dock stängd under sommarlovet. Hon har en stödfamilj som hon träffar två dygn per kalendermånad. De träffas inte på sommaren. Att hon blir erbjuden ”Sommarkollo i Småland” innebär miljöombyte och rekreation för henne samt att hennes mamma får avlastning och möjlighet att bryta beroendeförhållandet mellan henne och mamman. Hon har ett stort behov av att träffa andra unga vuxna med funktionsvariationer i ett organiserat sammanhang och med övernattningsläger. De läger som hon har varit på har betytt mycket för hennes välmående. Hon pratar om lägret och de kontakter hon får samt har kontakt på nätet med de personer hon mött. Detta bryter hennes sociala isolering och stärker hennes självförtroende. Sommarkollet är som en familj för henne och de flesta är i hennes ålder. Hon har varit där flera år och knutit kontakter med ungdomar och ledare. Hon träffar inga kompisar på fritiden just nu. Hennes liv är inte så socialt, men hon har en vän som hon träffar på sommarkollet en gång varje år.

Hennes mammas situation har förändrats de senaste fyra åren då mammans sjukdom gör att hon begränsas i att vara ett stöd till hennes fritidsaktiviteter. Hon har behövt stort stöd för att klara sitt arbete vilket mamman har stöttat henne med. Efter arbetet tillbringar hon tiden hemma förutom när hon är på Strågagården, hos stödfamiljen eller med pojkvännen. Hon är begränsad i sin självständighet när det gäller hygien, mat, planering och organisation av vardagens sysslor.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Frågan i målet är om [REDACTED] har rätt till insatsen korttidsvistelse i form av lägersvistelse.

[REDACTED] bor tillsammans med sin mamma i en lägenhet i Jönköping. Hon arbetar numera på ett lager i närheten av bostadsorten och har fyra veckors sommarsesemester. Hon är beviljad insatsen stödfamilj cirka en helg i månaden, har en pojkvän som hon träffar någon gång i veckan och besöker även Strågagården. Enligt nämnden har Strågagården en verksamhet som riktar sig till ungdomar med funktionsnedsättning i åldrarna 13-25 år. På Strågagården finns det möjlighet att träffa kompisar och göra olika aktiviteter tillsammans. Enligt nämnden anordnas varje månad även aktiviteter utanför gården. Under sommaren är dock stödfamiljen upptagen och Strågagården stängd.

Enligt kammarrättens mening får [REDACTED] behov av miljöombyte, rekreation och personlig utveckling anses vara tillgodosedda genom insatsen stödfamilj, hennes arbete samt sociala liv och aktiviteter i övrigt. Härtill kommer att hon tidigare varit på lägersvister åren 2013-2017 samt på utlandssestrar åren 2014 och 2016. Vid angivna förhållanden får [REDACTED] anses tillförsäkrad goda levnadsvillkor även utan beviljande av sökt insats enligt LSS. Detta gäller även om hänsyn tas till vad [REDACTED] har berättat om att lägersvistelsen betyder mycket för henne.

Det framgår inte heller att [REDACTED] mammas behov av avlastning är sådant att detta motiverar ett beviljande av sökt insats. Här måste beaktas att [REDACTED] nu är 22 år och att hon i utredningen beskrivs som tämligen självständig hemma. Vad som kommit fram om [REDACTED] mammas sjukdomsbesvär och hur dessa påverkar henne är inte tillräckligt för att medföra någon annan bedömning.

Mot bakgrund av vad som anges ovan bedömer kammarrätten att [REDACTED]
[REDACTED] inte har rätt till sökt insats. Överklagandet ska därför bifallas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Kammarrättsråden Göran Mattsson (ordförande) och Evalotta Grip samt
tf. kammarrättsassessorn Mattias Håkansson (referent) har deltagit i
avgörandet.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I JÖNKÖPING****DOM**
2018-04-12
Meddelad i JönköpingMål nr
1496-18**KLAGANDE**[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]**MOTPART**Sociala områdesnämnden väster i Jönköpings kommun
Nämndkansliet
551 89 Jönköping**ÖVERKLAGAT BESLUT**

Sociala områdesnämnden västers beslut 2018-03-05

SAKEN

Korttidsvistelse enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bifaller överklagandet och beviljar [REDACTED] korttidsvistelse utanför det egna hemmet i form av en lägervistelse på Sommarkollo i Småland under sommaren eller hösten 2018.

ÖVERKLAGAT BESLUT OCH YRKANDEN M.M.

[REDACTED] ansökte den 9 januari 2018 om korttidsvistelse i form av lägervistelse på sommarkollo i Småland. I ansökan uppgav hon tre alternativa veckor under sommaren och hösten 2018.

Sociala områdesnämnden väster i Jönköpings kommun (nämnden) avslog ansökan med motiveringen att [REDACTED] genom insatsen stödfamilj, arbete, sociala liv och tidigare beviljade läger samt semesterresor, inte är i behov av en sådan insats för att uppnå goda levnadsvillkor.

Dok.Id 257277

Postadress
Box 2201
550 02 Jönköping**Besöksadress**
Hamngatan 15**Telefon**
036-15 66 00**E-post:** forvaltningsrattenijonkoping@dom.se
www.forvaltningsrattenijonkoping.domstol.se**Telefax**
036-15 66 55**Expeditionstid**
måndag–fredag
08:00–16:00

██████████ yrkar att hon beviljas en lägervistelse och anför bl.a. följande. De resor hon gjorde med sin mamma för två till fyra år sedan ska inte påverka beslutet för hennes ansökan för sommaren 2018. Hennes mamma har sjukdomar i rygg och nacke och mamma har därför inte möjlighet att göra något med henne i sommar. På grund av sina funktionsvariationer klarar hon inte heller av att åka på semester på egen hand. Stödfamiljen är en insats där hon träffar vuxna. För att uppnå goda levnadsvillkor är hon i behov av att åka på en veckas läger under sommaren där hon får sysselsättning och träffa ungdomar i hennes egen ålder.

Nämnden bestrider bifall till överklagandet.

SKÅLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Verksamheten enligt LSS bygger på att främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet för de personer som omfattas av personkretsen i lagen. Målet ska vara att den enskilde får möjlighet att leva som andra. De som omfattas av personkretsen har rätt till insatser om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och om deras behov inte tillgodoses på annat sätt. Genom insatserna ska den enskilde tillförsäkras goda levnadsvillkor. Insatserna ska anpassas till mottagarens individuella behov samt utformas så att de är lätt tillgängliga för de personer som behöver dem och stärker deras förmåga att leva ett självständigt liv. Korttidsvistelse utanför det egna hemmet är en sådan insats som kan beviljas (1, 5, 7 och 9 § LSS).

Korttidsvistelsen ska dels ge en anhörig möjlighet till avlösning och utrymme för avkoppling, dels tillgodose behov av miljöombyte och rekreation och ge möjlighet till personlig utveckling för den funktionshindrade personen. Korttidsvistelsen bör också kunna ses som ett led i att bryta ett beroende mellan barn och föräldrar och ett behov för den enskilde att frigöra sig från sina föräldrar. Korttidsvistelsen kan ske i form av t.ex. en lägervistelse.

Vid bedömningen av om den enskilde har behov av en insats ska en jämförelse göras med den livsföring som kan anses normal för personer i samma ålder. För att kunna neka en viss insats på grund av att behovet tillgodoses på annat sätt, ska behovet också faktiskt tillgodoses på annat sätt (jfr prop. 1992/93:159 s. 77, 172 f och 178, RÅ 2006 ref. 66 och HFD 2013 ref. 70).

I målet är ostridigt att [REDACTED] ingår i den personkrets som kan ha rätt till insatser enligt LSS. Frågan i målet är om hon behöver korttidsvistelse i form av lägersvistelse en vecka på sommarkollo i Småland för att uppnå goda levnadsvillkor.

Av utredningen framgår att [REDACTED] varit beviljad sommarkollo i Småland med elva dygn vardera sommaren 2013, 2015, 2016 och 2017, sex dygn sommaren 2014 samt att hon varit på semester med sin mamma år 2014 och julen 2016. [REDACTED] är beviljad insatsen stödfamilj en helg per månad med avsikt att hon ska få miljöombyte, rekreation och personlig utveckling samt en möjlighet att bryta beroendeförhållandet till sin mamma. [REDACTED] har en pojkvän som hon träffar någon gång i veckan, hon går till Strågagården någon gång i veckan och hon har ett arbete som från april övergår i en heltidsanställning. [REDACTED] familj består av, förutom henne själv, en mormor i Jönköping och en storebror i Stockholm.

[REDACTED] har således sedan fem år tillbaka varit på sommarkollo i Småland där hon har kompisar i sin egen ålder och där hon känner ledarna väl. Hon beskriver själv att kollo betyder jättemycket för henne och att det känns som att komma hem till en familj. Att åka på kollo är det bästa under hela året och det får henne att må bra och slappna av. På grund av mammans sjukdom, som gör henne trött och orkeslös, kan de inte längre hitta på så mycket saker tillsammans. [REDACTED] är sällan själv hemma. Hon har en stor trygghet i sin mamma och de är mycket tajta.

Förvaltningsrätten anser att kontakten med andra ungdomar är mycket viktig och värdefull för ungdomar för att de ska bli mer självständiga i förhållande till sina föräldrar. [REDACTED] är även i den åldern där ungdomar i motsvarande ålder normalt sett får sitt behov av miljöombyte och rekreation tillgodosett på egen hand. Hennes familje- och bekantskapskrets är förhållandevis liten och förutom stödfamiljen har hon inga egentliga aktiviteter utanför sitt arbete.

Genom den stödfamilj [REDACTED] är beviljad samt vad som i övrigt framkommer om aktiviteter och social gemenskap anser förvaltningsrätten att hennes behov av miljöombyte och rekreation till viss del får anses vara tillgodosedda. En korttidsvistelse är emellertid inte enbart till för att tillgoda ett behov av miljöombyte och rekreation, utan även för att avlasta en anhörig och för att ge den enskilde en möjlighet att ta steget till ett eget liv. [REDACTED] har en väldigt nära relation till sin mamma och hennes mamma är genom sjukdom trött och orkeslös.

Sammantaget bedömer förvaltningsrätten att [REDACTED] för att tillförsäkras goda levnadsvillkor, är i behov av lägvistelse på sommarkollo i Småland under sommaren eller hösten 2018. Vad nämnden anfört om bl.a. semesterresor och tidigare beviljade sommarkollon föranleder ingen annan bedömning då förvaltningsrätten i nuläget anser att ett behov av korttidsvistelse finns för att goda levnadsvillkor ska uppnås. Överklagandet ska därför bifallas.

Vilken av de alternativa veckorna som [REDACTED] ska åka på sommarkollo är en sak som får hanteras mellan [REDACTED] och nämnden.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga (DV 3109/1D).

Veronica Lindström

Rådmannen Veronica Lindström har avgjort målet. Föredragande jurist har varit Richard Manderhjelm.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Jönköping.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten.*

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.